

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Анна Иванова Вълканова

Факултет „Национална сигурност и отбрана“

Военна академия „Г. С. Раковски“

Направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки

за дисертационния труд на **Мария Чолакова**

„Ролята на обществената телевизия в ситуации на криза“

за присъждане на образователна и научна степен ДОКТОР

Становището се основава на представен от докторанта Мария Чолакова дисертационен труд в обем от 205 страници, включващи 33 графични изображения. Той е структуриран в увод, три глави със съответни подраздели, заключение, самооценка за приносите и библиография, обхващаща 72 източника - 27 печатни, 51 онлайн и три нормативни документа. Дванадесет от цитираните източници са на английски език. Като цяло, дисертацията е с много добро графично оформление.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Изследването е фокусирано върху открояване на ролята на обществената медия в кризисни ситуации въз основа на сравнителен анализ между функционирането на Българската национална телевизия (БНТ), обществени телевизии от ЕС и от трети страни. Налице е емпирично изследване, проведено от докторанта.

Уводът представя в резюмиран вид проблемната ситуация, основната изследователска теза, целта, предмета и обекта на изследване, конкретните изследователски задачи, както и методологията на изследването. Аргументирана е актуалността на темата и необходимостта от подобен тип изследване с оглед на растящите обществени очаквания спрямо обществените медии в съвременните общества и особено в ситуации на криза. Това мотивира и необходимостта от изработване на полезен модел за подобряване на цялостната обществена функция на БНТ и повишаване на доверието в институцията като цяло. Това е и една от основните цели на дисертационния труд. Наред с нея сред целите на труда се открояват още анализ на особеностите на медийната среда, дефиниране на спецификите на обществените медии в световен мащаб, разработване на система от подходи за усъвършенстване на Българската национална телевизия с цел подобряване на редакционната политика на медията при отразяване на кризи.

Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Постигането на набелязаните цели е обвързано със съответстващи им задачи, разработени логично в трите глави на работата. В първа глава задачата е да се направи анализ на термина „обществена телевизия“, да се разкрие дали Българската национална телевизия функционира като такава, да се направи сравнение между БНТ и обществени телевизии от ЕС и трети страни. Втора глава си поставя задачата да бъдат разгледани някои от най-големите кризи в световен мащаб и тяхното отразяване и още да се проследят добрите световни практики за медийно поведение в кризисни ситуации. Във втора глава също така е проследено медийното отразяване на едни от най-големите кризи в България и е показано протичането им. Трета задача е да се дадат насоки на БНТ за отразяване на различните видове кризи съобразно обществените очаквания и да се направи проучване на обществените нагласи към обществения оператор, което да даде посока за разработване на модел за отразяване на кризисните ситуации в полза на обществото.

Съответствие между избраната методология и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

В дисертацията има съответствие между избраната методология и поставените цели и задачи. Първите две глави на дисертацията са с теоретична насоченост, като се базират на теоретичен обзор, сравнителен анализ, интерпретация и синтез на наблюдения, изводи и препоръки.

От методологична гледна точка трета глава е основана на емпирично изследване с качествени и количествени методи на изследване. Използвани са анкетни проучвания на различни целеви групи, анализ на онлайн материали и коментари, свързани с БНТ, анализ на резултатите и синтез на препоръки.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В първа глава „Обществената телевизия и нейната мисия в полза на обществения интерес“ спецификата на обществената телевизия детайлно е изяснена от гледна точка на управлението, съдържанието и финансирането. Изтъква се, че направените паралели между модела на Би Би Си и други европейски обществени медии и БНТ, както и сравнението между нивата им на доверие не са в полза на БНТ, но пък очертават възможни позитивни посоки на развитие. Ключов приносен момент в тази глава е направеното проучване по отношение на моделите на финансиране на обществените медии – силни и

слаби страни, както и очертаващи се тенденции. Един от значимите изводи в това отношение, с оглед и на дигиталната трансформация на медийната система е, че държави от ЕС се отказват от въвеждане на такси (на база крайни устройства) и се ориентират към бюджетно подпомагане на обществените радио и телевизия при определени условия, свързани с изпълнение на обществената им мисия. Дефиниран е основен проблем пред БНТ, свързан с това, че тя не се финансира изцяло с обществени средства.

Във втора глава, озаглавена „Кризите в съвременното общество и медийното им отразяване“, като достойнство на труда може да се посочи терминологичното изясняване на понятието „криза“, класификацията на видовете съвременни кризи, интересен и приносен момент е анализът на причините и предпоставките за тяхното възникване. Главата логично продължава с управлението на кризи и добре очертава фундаменталните принципи за кризисни комуникации. Разгледани в дълбочина са различни комуникационни подходи в управлението на кризи и ефектите, които възпроизвеждат върху обществата. Приносен момент във втора глава е прилагането на модела за фазите на кризата на практика към редица международни и български кризисни ситуации.

Специално внимание е отделено на Ковид-19 кризата и ролята на БНТ в нея, като са очертани специфични форми на отразяване: посредством репортажното начало /филмът на Мария Чернева от спешно Ковид отделение/, аналитично-интерпретативното начало посредством поредица от предавания „Референдум“, посветени на темата и не на последно място включването на БНТ 2 и БНТ 4 в образователната подготовка на учениците. Съпоставката с опита на Би Би Си очертава възможни посоки за развитие на българската национална телевизия в бъдеще.

Значим извод от тази глава е направената корелация между типа журналистически материали, доминиращи през различните етапи на кризата, а именно, че в началния етап преобладават информационните материали, във върховия – интервюта, експертни оценки и мнения, а в хроничния – анализи и хроники на събитието.

Трета глава е посветена на изследвания и предложения за подобряване на ролята на обществената телевизия в ситуация на криза. В нея се изпълняват ключовите за дисертационния труд задачи, свързани с уточняване ролята на обществената телевизия в ситуация на криза. От значение тук е извеждането на водещи принципи за поведение на медията в критични моменти, посочени са добри практики и възможности за реструктуриране на БНТ. Направената съпоставка с Би Би Си и препоръките към БНТ са безспорно приносен момент.

Определящо за научно-приложната стойност на труда са ясно дефинираните предложения за подобряване на редакционната политика на БНТ в кризисни ситуации и ролята на телевизията в такива моменти. Предложени са решения за констатираните в резултат от проведените изследвания дефицити.

Заключението съдържа обобщение на най-съществените резултати от проведеното изследване. Изводите са добре обвързани с проблемите, поставени в дисертацията. Като най-съществен момент могат да се определят направените предложения за подобряване на ролята на обществената телевизия в ситуации на криза, както и необходимостта от изясняване на ценностите, свързани с обществената мисия на БНТ, които биха били важни за обществото. На следващо място е установената необходимост от промяна във финансирането на БНТ, в критериите за избор на генерален директор на телевизията, в съдържанието, излъчвано от обществената телевизия.

По отношение на технологичните предизвикателства, неизменна част от съвременната медийна екосистема, е отразена необходимостта от създаване на специализирана дигитална платформа към БНТ.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от дисертационното изследване са представени в пет научни публикации в авторитетни издания, две от които са онлайн. Така резултатите от дисертационния труд са направени публични за българската научна общност. Това са:

- 3 публикации в издания на Нов Български университет /една в сп. „Следва“ и две в Годишник на департамент „Медии и комуникация“/
- 2 публикации – една в сп. „Език и публичност“ и една в „Сборник от лятна школа по ПР“

Авторефератът на дисертацията като форма, обем и съдържание отговаря на нормативните изисквания.

Мнения, препоръки и бележки.

Би следвало да се отбележи, че се констатира известно отклоняване на вниманието към кризите, които самата БНТ преживява, макар и в малък по обем отрязък от дисертацията, което измества изследователския фокус леко встрани. Това рефлектира и върху формулирането на въпросите в първата анкетата, където вниманието е насочено

доминантно към финансирането и управлението на БНТ за сметка на темата, свързана с отразяване на кризи в обществото.

Като препоръка с оглед по-доброто представяне на резултатите от изследванията би могло в изводна форма да се обобщят данните от анкетите, в които въпросите съвпадат. Така освен по групи, ще се създаде и по-общата картина от изследването. Забележката и препоръката само могат да подобрят работата и по никакъв начин не накърняват положителната оценка на дисертационния труд.

Като цяло Мария Чолакова се е справила успешно с основното изискване към един докторант - да покаже, че е в състояние да провежда научно изследване, че има съответния капацитет да изпълнява изследователски задачи. Тя представя задълбочен дисертационен труд, в който подхожда многоаспектно към разглеждания проблем. Към общите достойнства на представената дисертация бих отнесла отличната фактологична и методологична осведоменост и компетентност, проявената способност за концептуализация, умението добре да се структурира, да се систематизира и обобщава, както и умелото боравене с детайли в анализа. Също така изчистения, аналитичен стил на изложение, фактологична аргументираност и логическа обосновааност на изводите, добросъвестност в цитирането, стегнатост и консистентност на изложението.

Проявявано е забележително усърдие и систематичност в разработването на дисертационния труд, професионалният опит на Мария Чолакова в медийната сфера също така допринася за задълбочения прочит на проблема, вижда се нейната ангажираност и посветеност в темата.

Заклучение

На базата на гореизложеното, в заключение давам своята положителна оценка за предложения дисертационен труд *„Ролята на обществената телевизия в ситуации на криза“* и подкрепям на автора – **Мария Чолакова**, да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“.

12.10.2021 г.

Автор на становището:

доц. д-р Анна Иванова Вълканова